

Evolució de la pime industrial catalana al 2016 i perspectives per al 2017

Desembre 2016

0 Introducció

Aquest INFORMES PIMEC recull l'evolució de la pime industrial catalana al 2016 i les seves perspectives per a l'any vinent. Es tracta de la segona edició d'aquest tipus d'exercici, que descansa en un sistema d'enquesta sobre les principals variables econòmiques que defineixen la conjuntura empresarial: vendes, exportació, inversió i ocupació.

En aquesta edició, també s'incorpora una pregunta en relació a l'impacte del Brexit per la importància que a priori hauria de tenir sobre les relacions comercials entre Catalunya i el Regne Unit.

1 Fitxa tècnica i metodologia de l'enquesta de PIMEC

L'enquesta que es presenta en aquest document ha estat realitzada per l'empresa GESOP. El seu objectiu és conèixer la situació, l'evolució durant el 2016 i les perspectives de cara al 2017 en matèria de vendes, exportacions, inversió i ocupació.

Aquesta és la fitxa tècnica de l'enquesta realitzada:

- **Tècnica d'investigació:** Entrevistes telefòniques assistides per ordinador (CATI).
- **Àmbit geogràfic:** Catalunya.
- **Univers:** Empreses amb assalariats que tinguin un màxim de 250 treballadors.
- **Número d'entrevistes:** 400 entrevistes.
- **Persona entrevistada:** El propietari, gerent o director financer de l'empresa.
- **Tipus de mostreig:** Selecció aleatòria de les empreses a entrevistar a partir d'un directori d'empreses, tenint en compte quotes orientatives de grandària (nombre d'empleats), sector d'activitat i província.
- **Ponderació:** Els resultats obtinguts s'han ponderat pel valor afegit brut de les empreses, seguint la distribució real per grandària, sector i territori.
- **Error de la mostra:** +/- 5% per un nivell de confiança del 95,5% i $p=q=0,5$.
- **Treball de camp:** Del 14 de novembre a l'1 de desembre de 2016.

En relació a la ponderació dels resultats, quan es fa referència al percentatge de respostes no s'ha d'entendre com a nombre d'empreses sinó com a proporció d'activitat (en termes de VAB) assignable a les pimes. Per conèixer els resultats

per sectors d'activitat industrial i dimensió d'empresa, es poden consultar els annexos 1 i 2 tenint present que, com que es tracta de mostres que individualment són baixes, el marge d'error augmenta i, lògicament, els resultats parcials s'han de considerar amb prudència.

Les classificacions utilitzades tant en els annexos citats com en el document s'han fet com segueix.

- Per dimensió d'empresa:
 - Microempresa (menys de 10 treballadors):
 - Petita empresa (entre 10 i 49 treballadors):
 - Mitjana empresa (entre 50 i 249 treballadors):
- Per subsector d'activitat:
 - Grup A: Energia i indústries extractives;
 - Grup B: Metal·lúrgia, maquinària, material elèctric i material de transport;
 - Grup C: Indústria alimentària i indústria tèxtil; i
 - Grup D: Indústries químiques, indústria del paper, cautxú, fusta i altres indústries.

2 Les vendes de la pime industrial al 2016

2.1 Evolució

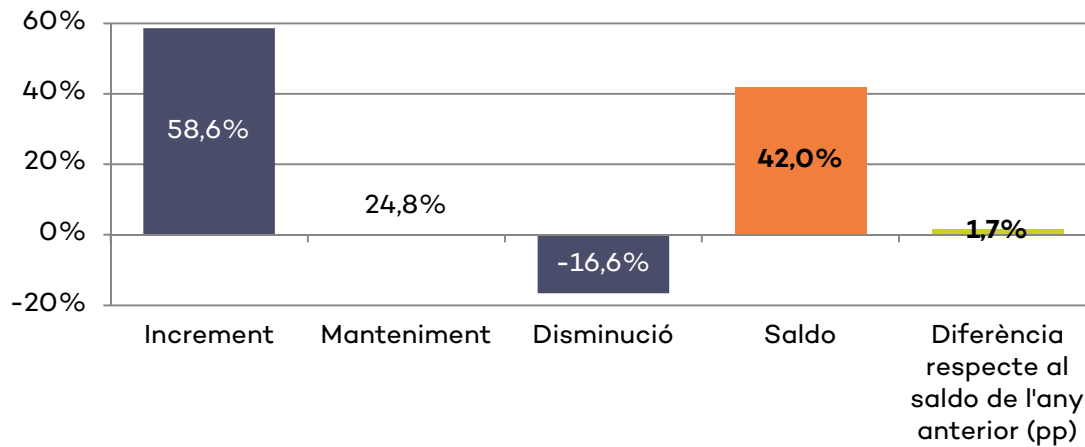
Les vendes de les pimes industrials han experimentat una evolució positiva al 2016. El saldo de variacions (increment–disminució) és del +42,0%.

Aquest saldo encara és més positiu que el que es va enregistrar al 2015 (1,7 punts percentuals més). La millora global del 2016 s'explica no tant per les empreses que han augmentat les seves vendes, sinó perquè menys empreses que l'any passat han vist reduir les seves vendes. És a dir, al 2016, menys empreses han empitjorat la seva situació.

Les dades de vendes de la nostra enquesta són coherents amb les dades provisionals de creixement del PIB català estimades per l'executiu català, i que preveuen un increment del 3,4% aquest any, la mateixa taxa que al 2015.

Per dimensió, les mitjanes empreses presenten una evolució més favorable que les petites i aquestes, millor que les micro; de manera que hi ha una relació directa entre evolució de les vendes al 2016 i dimensió d'empresa.

Gràfic 1. Evolució de la xifra de vendes al 2016 (% de respostes ponderades per VAB)

Diferenciant segons subsectors d'activitat, les que han millorat més les seves vendes han estat les del grup D, seguides de les indústries del metall, mentre que l'alimentària i tèxtil i energia i indústries extractives han evolucionat de forma similar.

2.2 Destinació geogràfica de les vendes

Les pimes industrials catalanes destinen pràcticament la meitat de les seves vendes al mercat interior català (48,8%). L'exportació és el segon mercat (27,6%, del qual només la zona Euro representa el 19,0%) i la resta d'Espanya el tercer, amb un 23,6%.

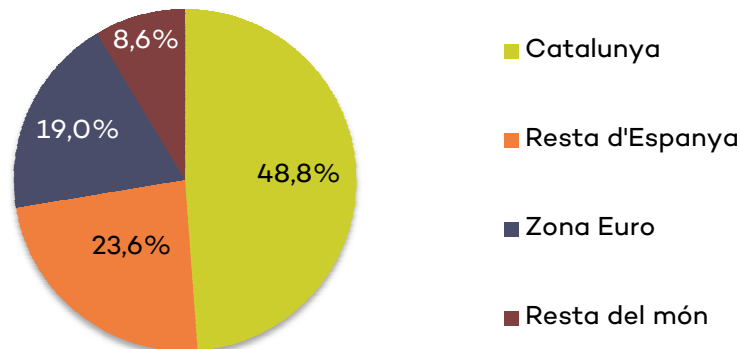
El mercat català de les pimes industrials ha guanyat importància relativa respecte a l'enquesta de l'any anterior, fet que seria una resposta a una millora de la demanda interna i de l'exportació de les grans empreses a les quals venen les pimes.

El mercat de la resta de l'Estat és el que perd més punts percentuals respecte a l'any 2015. També els mercats estrangers han perdut pes relatiu tot i que, d'acord amb les dades d'exportació, en termes absoluts s'ha produït un increment. És a dir, les exportacions han augmentat però d'acord amb l'enquesta, ho han fet en menor grau que les vendes interiors.

Com era d'esperar, el mercat català és el més important per a les empreses de menor dimensió (63,5%). Com més grans són les empreses, menys important és el mercat català i major rellevància adquireix l'exportació (15,2% les microempreses, 19,0% les petites, 37,4% les mitjanes).

Per les seves característiques, les indústries extractives i energètiques són les menys obertes a l'exterior; l'alimentària i tèxtil tenen una obertura inferior a la mitjana catalana; en canvi, les indústries del metall i les del grup D són les més orientades als mercats internacionals.

Gràfic 2. Distribució de les vendes segons el destí geogràfic al 2016 (% de respostes ponderades per VAB)

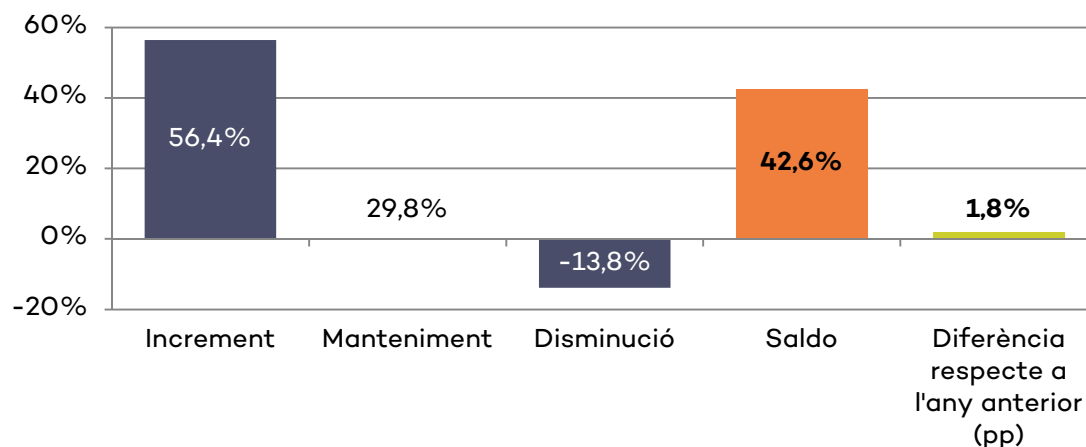

2.3 Evolució de les exportacions

De la mateixa manera que observàvem amb les vendes globals, les exportacions de la pime industrial catalana han augmentat al 2016. El saldo de respostes ponderat és positiu d'un 42,6%, és a dir, clarament favorable, i lleugerament millor que al 2015.

En aquest sentit, cal recordar que les dades macroeconòmiques provisionals indiquen que Catalunya tornarà a obtenir un rècord exportador aquest 2016, de manera que aquests resultats de la nostra enquesta són coherents amb la dinàmica agregada de l'economia catalana.

Gràfic 3. Evolució de les exportacions al 2016 (% de respostes ponderades per VAB)

Per dimensió d'empresa, es dona una relació positiva entre dimensió i creixement de les exportacions (i també entre dimensió i disminució de les exportacions, tot i que en menor mesura).

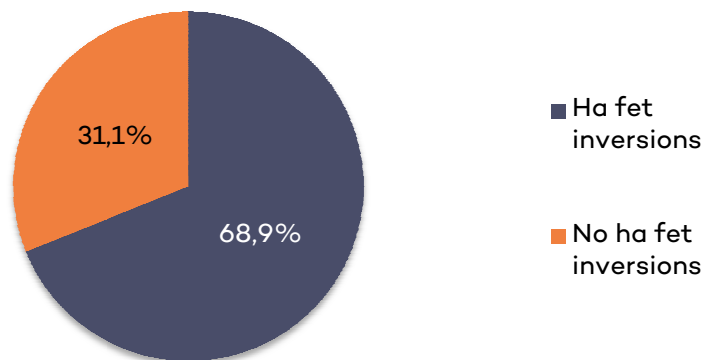
Els sectors que presenten un major increment net de les exportacions són l'alimentària i tèxtil, i el del grup D, seguits del metall.

3 La inversió de les pimes catalanes al 2016

3.1 Activitat inversora

L'activitat inversora ha estat força elevada entre les pimes industrials catalanes, amb un valor ponderat del 68,9% de casos en què s'afirma que s'han realitzat inversions. Aquest valor és lleugerament inferior a l'obtingut a l'enquesta del 2015 (75,1%), fet que pot respondre a una forta recuperació de la inversió al 2014 i al 2015 (després d'anys de contenció) i a la posterior entrada en una etapa de més normalitat.

Gràfic 4. Activitat inversora al 2016 (% de respostes ponderades per VAB)

Els resultats segons dimensió d'empresa són clarament favorables a les empreses de major dimensió.

La indústria alimentària i tèxtil ha invertit més que no pas la resta de subsectors d'activitat industrial.

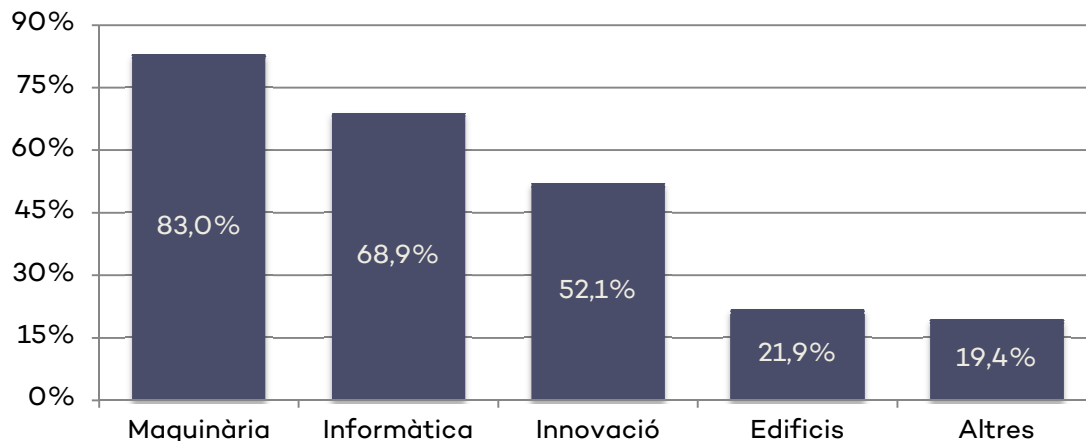
3.2 Destí de les inversions

La gran majoria de les pimes industrials que han invertit ho han fet en maquinària (83,0%), seguit d'informàtica (68,9%) i innovació (52,1%). A distància, les empreses també han invertit en edificis (21,9%) i altres conceptes (19,5%) com poden ser instal·lacions i manteniment, i transport. Cal apuntar que els tres principals destins de les inversions empresarials han disminuït lleugerament respecte a l'any passat, mentre que la inversió en edificis ha augmentat lleugerament respecte al 2015.

El destí de les inversions segons dimensió presenta poques diferències quant a la importància de la inversió en maquinària. La resta de conceptes sí que mostren diferències destacables: com més gran és l'empresa, més importància adquireix la inversió en informàtica i també (encara que amb valors relativament petits sobre el total) en edificis. Finalment, les mitjanes empreses

es caracteritzen per invertir més en innovació, essent aquest el tercer concepte més important després de maquinària i informàtica.

Gràfic 5. Destí econòmic de les inversions al 2016 (% de respostes ponderades per VAB entre les pimes que han invertit)

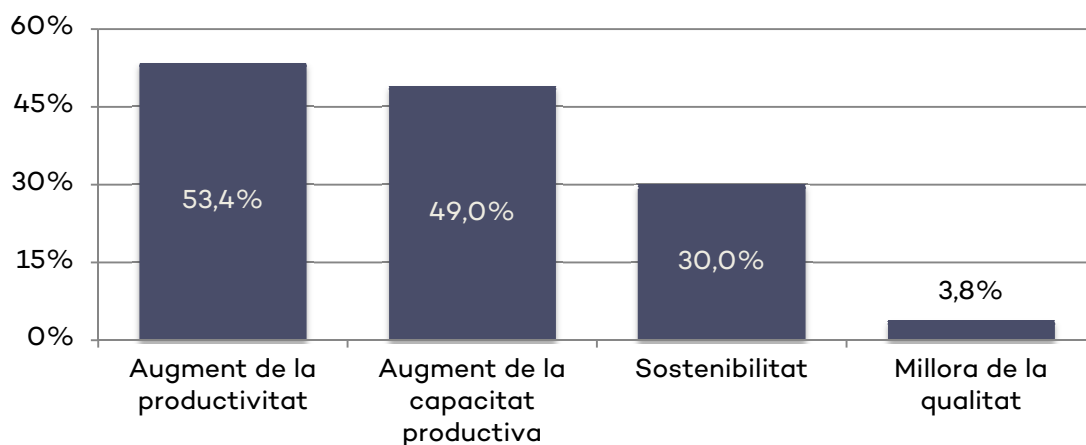

Totes les activitats tenen com a primer concepte d'inversió la maquinària. Per sota d'aquest figura, amb valors molt alts, la inversió en informàtica a totes les activitats excepte a les indústries energètiques i extractives. També és aquesta darrera indústria la que enregistra els valors més baixos en innovació.

3.3 Finalitat de les inversions

Els dos principals objectius de les inversions realitzades per les pimes industrials catalanes són augmentar la productivitat (53,4% de les empreses que han invertit) i la capacitat productiva (49,0%). També es poden destacar les inversions per millorar la sostenibilitat (30,0%). En canvi, les inversions per millorar la qualitat han estat més testimonials.

Gràfic 6. Finalitat de les inversions al 2016 (% de respostes ponderades per VAB entre les pimes que han invertit)

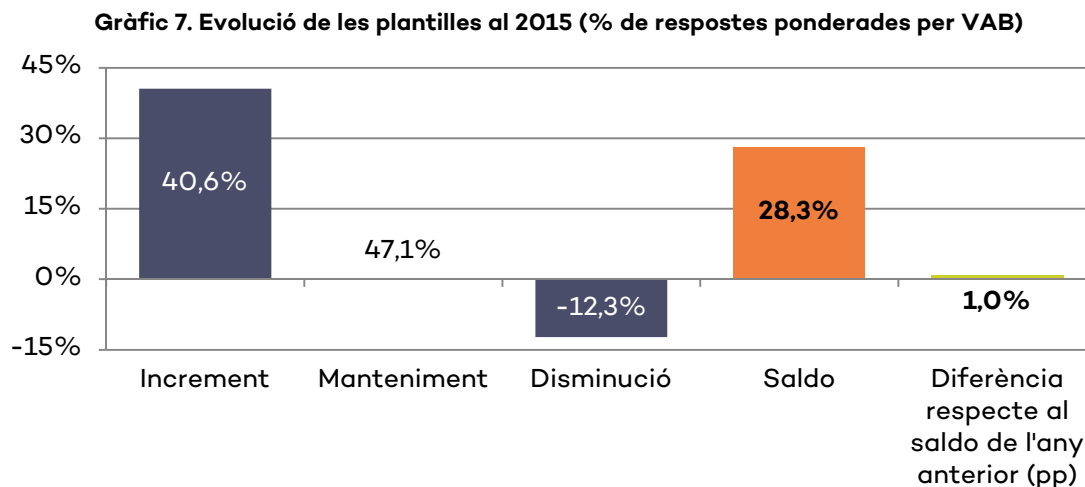
Les finalitats de les inversions són bastant semblants per a les diferents dimensions d'empresa.

L'augment de la capacitat productiva és la primera finalitat en els sectors del metall i del grup D, mentre que per a les indústries energètiques i extractives i alimentària i tèxtil, la primera ha estat la millora de la productivitat.

4 L'ocupació a les pimes catalanes al 2016

En sintonia amb els resultats presentats fins a aquest punt, l'ocupació a les pimes industrials ha augmentat durant el 2016 en un 40,6% dels casos un cop ponderats pel VAB, mentre que ha disminuït en un 12,3%. Això suposa un saldo positiu del 28,3%, lleugerament per sobre de l'observat un any enrere a causa de la disminució tant de l'efecte positiu com del negatiu.

Cal recordar que, d'acord amb les dades d'afiliació i ocupació provisionals per a aquest 2016, la tendència al conjunt de l'economia pel que fa al mercat de treball és positiva, de manera que els valors observats no s'allunyen de la tendència general.

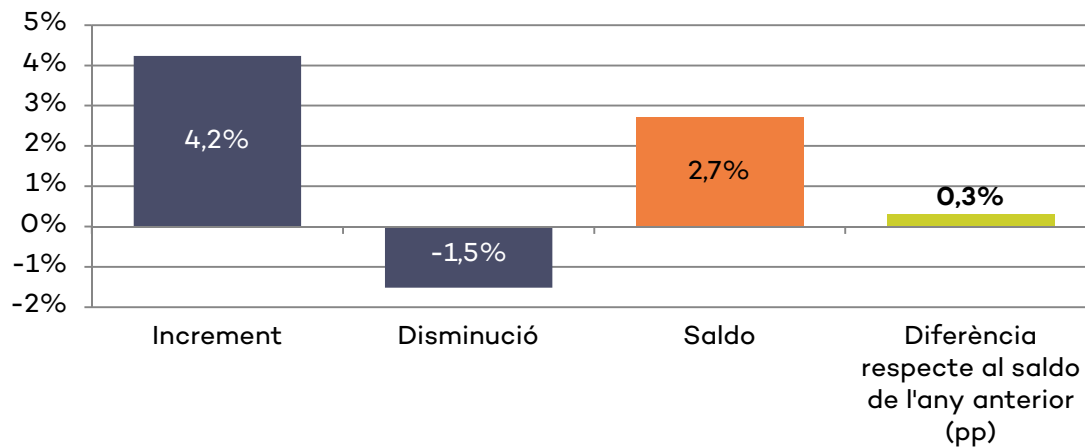

En aquest aspecte, hi ha una relació directa entre dimensió i evolució de l'ocupació, que s'incrementa més i disminueix menys a mesura que la dimensió empresarial augmenta. És a dir, les empreses de menor dimensió segueixen tenint més dificultats que les més grans per generar ocupació en la recuperació econòmica en curs.

Les indústries del metall són les que presenten una evolució més positiva en relació a les plantilles, mentre que energia i extractives no presenten canvis respecte al 2015.

Més enllà de respostes positives i negatives, el percentatge en què han variat les plantilles mostra un augment del 2,7%, tres dècimes per sobre de l'observat a l'any anterior, gràcies a una creació d'ocupació (+4,2%) clarament per sobre de la destrucció de llocs de treball (-1,5%).

Gràfic 8. Variació de la plantilla ponderat pel signe i grau de variació al 2015 (% de respostes ponderades per VAB)

Cal apuntar que, malgrat la tendència positiva del conjunt de pimes industrials, aquesta es focalitza a les mitjanes empreses, mentre que les petites presenten una taxa de creixement menor i les microempreses veuen disminuïda la seva ocupació respecte al 2015.

El major increment percentual en les plantilles s'ha produït a les del grup D, és a dir, químiques, paper, cautxú, fusta i altres, seguit del metall i alimentària i tèxtil.

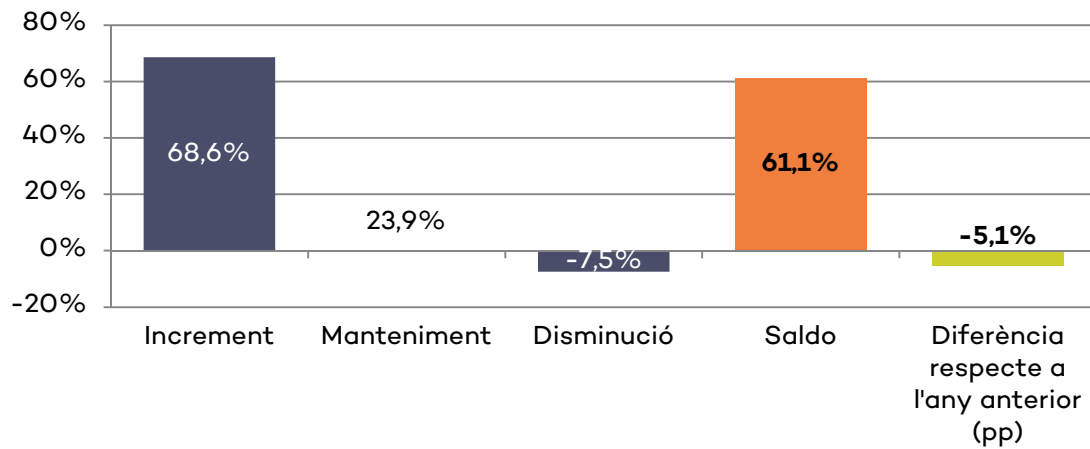
5 Previsions per al 2017 entre les pimes catalanes

L'enquesta realitzada també considera les perspectives de les pimes per a l'any 2017 sobre els mateixos ítems contemplats al 2016. Les previsions per al 2017 són clarament positives però denoten una certa contenció de l'optimisme.

Així, veiem com les perspectives de millora de l'activitat global són d'un 68,6%, mentre que les de disminució representen únicament un 7,5%, i s'obté un saldo de respostes del 61,1% positiu. Aquest saldo, tot i ser molt favorable, suposa 5,1 punts percentuals menys que els resultats d'ara fa un any.

Les previsions globals positives són força similars entre les petites i les mitjanes empreses; les de les microempreses, tot i ser positives, ho són una mica menys.

Gràfic 9. Perspectives per al 2016 en relació a l'activitat global (% de respostes ponderades per VAB)

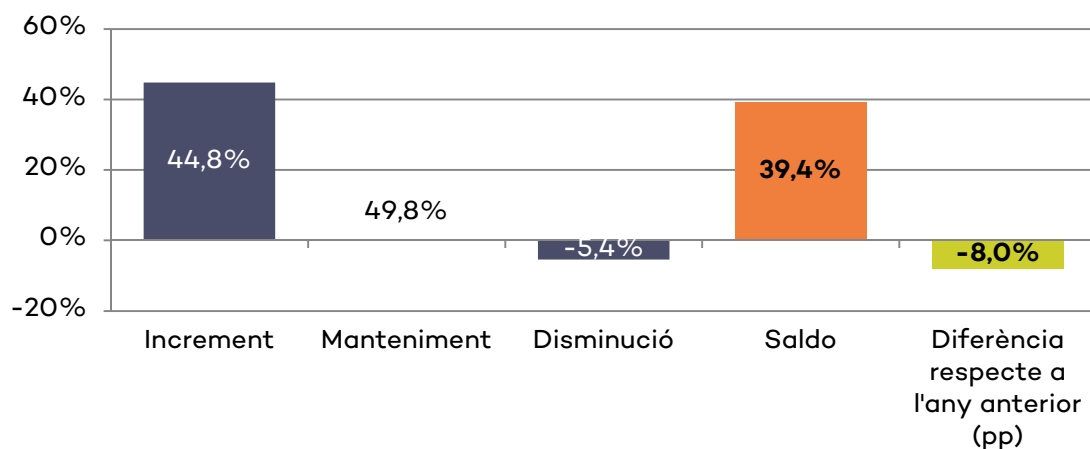

Per activitats, les millors perspectives globals per al 2017 s'observen a les indústries del metall i les del grup D, seguides de la indústria alimentària i tèxtil. Energia i indústries extractives són les que preveuen menys canvis respecte al 2016.

5.1 Previsió d'exportacions

Pràcticament la meitat de respostes ponderades relatives a la previsió d'exportacions es decanten per uns nivells semblants als de 2016; i entre les empreses que preveuen que variarà el seu nivell exportador, dominen clarament les que creuen que augmentarà (44,8%) respecte a les que creuen que disminuirà (5,4%). S'obté, doncs, un saldo net favorable del 39,4%, un percentatge lleugerament inferior al de l'enquesta de l'any passat.

Gràfic 10. Perspectives per al 2016 en relació a les exportacions (% de respostes ponderades per VAB)

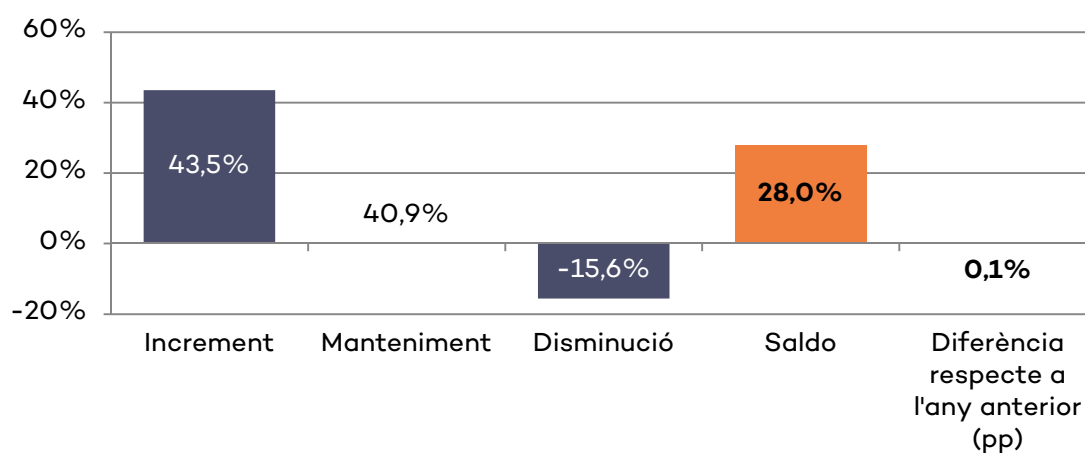
Per dimensió, les petites i mitjanes empreses tenen unes perspectives més positives que les microempreses, que no preveuen canvis substancials.

Pel que fa a sectors, les exportacions augmentaran de forma similar a tota la indústria amb l'excepció de les extractives i energètiques, que preveuen una millora més limitada.

5.2 Previsió d'inversions

Pel que fa a la inversió, la previsió és positiva, amb un saldo del 28,0% favorable a l'augment i també amb un percentatge prou rellevant (40,9%) d'empreses que consideren que es mantindrà a nivell similar al 2016.

Gràfic 11. Perspectives per al 2016 en relació a les inversions (% de respostes ponderades per VAB)

No s'observen diferències rellevants quant a les previsions d'inversió segons la dimensió empresarial de les pimes enquestades.

Les indústries extractives i energètiques presenten unes previsions menors que la resta de subsectors, que tampoc presenten diferències rellevants entre ells.

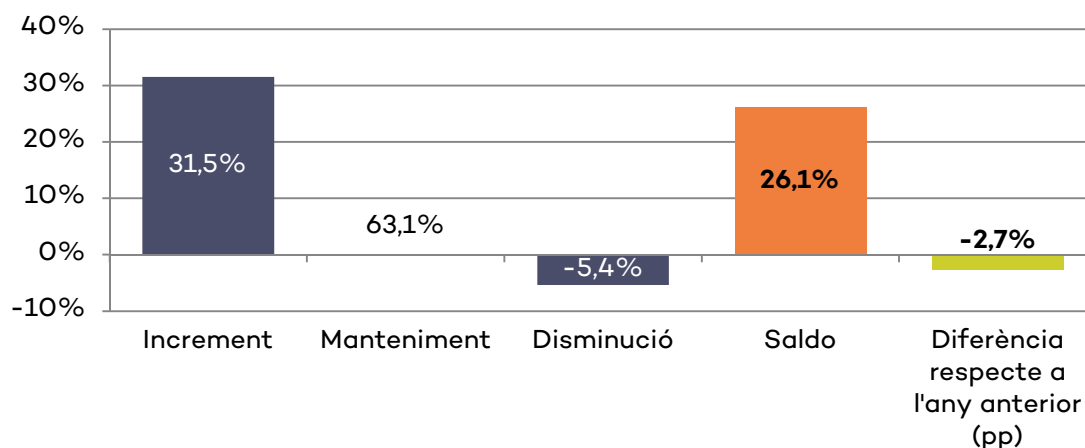
5.3 Previsió de plantilles

Finalment, pel que fa a la previsió de variacions en les plantilles a la pime industrial, destaca que gairebé dues terceres parts no preveu canvis en el nombre de persones ocupades. I per a aquelles pimes que preveuen canvis, el sentit és clarament positiu, amb un saldo del 26,1% gràcies al fet que únicament el 5,4% de les pimes, ponderades pel VAB, preveuen reduir les seves plantilles al 2017.

Segons la dimensió d'empresa no hi ha diferències substancials, tot i que les microempreses preveuen una major estabilitat i les mitjanes són les que presenten un saldo net més positiu.

L'increment de plantilles es preveu superior als subsectors del metall i el grup D que no pas als d'energia i indústries extractives i alimentària i tèxtil.

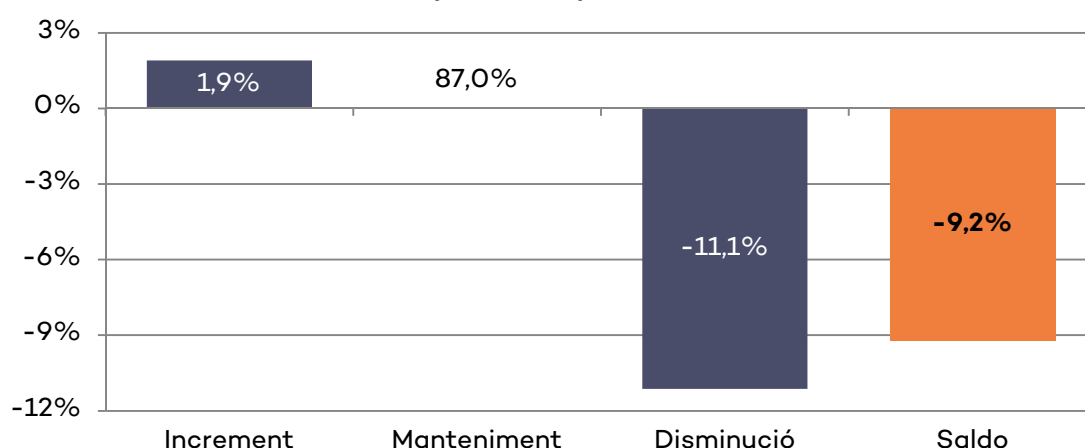
Gràfic 12. Perspectives per al 2016 en relació a les plantilles (% de respostes ponderades per VAB)

6 Impacte del Brexit sobre les exportacions al Regne Unit

En l'enquesta d'enguany hi hem incorporat una pregunta específica sobre una qüestió europea de gran impacte polític, com és ara el Brexit. La pregunta feia referència a si les pimes industrials preveuen algun impacte sobre les seves exportacions al Regne Unit. Doncs els resultats d'aquesta pregunta permeten obtenir dues conclusions: 1) segons els enquestats, l'impacte del Brexit sobre les exportacions catalanes al Regne Unit es preveu reduït (un 82,1% preveu un manteniment de l'exportació) i 2) en els casos d'impacte, es preveu que el Brexit serà negatiu (saldo de -8,7%).

Gràfic 13. Perspectives d'impacte del Brexit sobre les exportacions al Regne Unit (% de respostes ponderades per VAB)

Pel que fa a les previsions d'impacte en funció de la dimensió empresarial, cal apuntar que les micro i petites empreses preveuen que les exportacions al Regne Unit no variaran en pràcticament cap cas, i en aquelles empreses que es preveu alguna variació, el signe esperat és negatiu. Són les mitjanes empreses,

segurament les que presenten més relacions comercials amb aquest mercat en l'actualitat, les que preveuen una major variació, amb un saldo negatiu més elevat.

A excepció de les indústries energètiques i extractives, que no preveuen canvis en relació a les exportacions al Regne Unit, als altres sectors industrials es preveu un lleuger descens de les exportacions com a conseqüència del Brexit, en línia amb els resultats agregats descrits.

Annex 1. Resultats per dimensió d'empresa ponderats per VAB

	Total	Micro	Petita	Mitjana
Evolució de la xifra de vendes al 2016				
Les vendes han augmentat	58,6%	42,7%	58,2%	63,3%
Les vendes han disminuït	16,6%	27,0%	15,8%	14,2%
Les vendes s'han mantingut	24,8%	30,3%	26,0%	22,5%
Distribució de les vendes segons el destí geogràfic al 2016				
Catalunya	48,8%	63,5%	59,3%	37,1%
Resta d'Espanya	23,6%	21,4%	21,7%	25,5%
Zona Euro	19,0%	9,2%	14,3%	25,3%
Resta del món	8,6%	6,0%	4,7%	12,1%
Evolució de les exportacions al 2016				
Les exportacions han augmentat	56,4%	39,5%	47,0%	64,7%
Les exportacions han disminuït	13,8%	11,5%	13,5%	14,4%
Les exportacions s'han mantingut	29,8%	49,0%	39,5%	20,9%
Activitat inversora al 2016				
Ha fet inversions	68,9%	50,3%	67,2%	75,3%
No ha fet inversions	31,1%	49,7%	32,8%	24,7%
Destí econòmic de les inversions al 2016				
Maquinària	83,0%	89,2%	79,5%	83,9%
Edificis	21,9%	7,8%	20,9%	25,0%
Informàtica	68,9%	45,2%	58,4%	79,3%
Innovació	52,1%	47,5%	35,4%	62,5%
Altres	19,4%	23,3%	14,6%	21,4%
Finalitat de les inversions al 2016				
Augment de la capacitat productiva	49,0%	42,7%	46,9%	51,4%
Augment de la productivitat	53,4%	55,8%	53,3%	53,0%
Sostenibilitat	30,0%	29,3%	26,4%	32,2%
Millora de la qualitat	3,8%	5,8%	1,7%	4,7%
Evolució de les plantilles al 2016				
Ha incrementat la plantilla	40,6%	20,0%	41,5%	45,8%
Ha disminuït la plantilla	12,3%	16,1%	12,4%	11,2%
Ha mantingut la plantilla	47,1%	63,9%	46,0%	43,1%
Grau de variació de les plantilles al 2016				
Increment agregat brut de les plantilles	4,2%	3,0%	4,2%	4,6%
Disminució agregada bruta de les plantilles	1,5%	4,2%	1,8%	0,6%
Saldo agregat de variació de les plantilles	2,7%	-1,2%	2,4%	4,0%
Perspectives per al 2017 en relació a l'activitat global				
L'activitat global augmentarà	68,6%	59,3%	71,4%	69,4%
L'activitat global disminuirà	7,5%	10,0%	7,9%	6,6%
L'activitat global es mantindrà	23,9%	30,7%	20,8%	24,0%
Perspectives per al 2017 en relació a les exportacions				
Les exportacions augmentaran	44,8%	24,3%	41,2%	52,7%
Les exportacions disminuiran	5,4%	4,3%	1,6%	8,1%
Les exportacions es mantindran	49,8%	71,4%	57,2%	39,1%
Perspectives per al 2017 en relació a les inversions				
La inversió augmentarà	43,5%	43,0%	46,3%	41,7%
La inversió disminuirà	15,6%	16,0%	10,1%	19,1%
La inversió es mantindrà	40,9%	41,0%	43,5%	39,2%
Perspectives per al 2017 en relació a les plantilles				
La plantilla augmentarà	31,5%	26,0%	28,5%	34,9%
La plantilla disminuirà	5,4%	3,5%	5,0%	6,2%
La plantilla es mantindrà	63,1%	70,5%	66,5%	58,9%

Annex 2. Resultats per sector d'activitat* ponderats per VAB

	A	B	C	D
Evolució de la xifra de vendes al 2016				
Les vendes han augmentat	44,6%	63,7%	50,4%	62,3%
Les vendes han disminuït	9,2%	19,6%	19,3%	14,2%
Les vendes s'han mantingut	46,2%	16,7%	30,3%	23,5%
Distribució de les vendes segons el destí geogràfic al 2016				
Catalunya	73,6%	42,1%	57,2%	42,5%
Resta d'Espanya	16,0%	23,5%	23,6%	26,3%
Zona Euro	8,0%	26,5%	11,3%	19,2%
Resta del món	2,4%	7,9%	7,8%	12,0%
Evolució de les exportacions al 2016				
Les exportacions han augmentat	20,2%	55,6%	57,5%	62,1%
Les exportacions han disminuït	15,1%	19,7%	7,9%	10,8%
Les exportacions s'han mantingut	64,7%	24,7%	34,6%	27,1%
Activitat inversora al 2016				
Ha fet inversions	60,2%	69,5%	80,6%	64,1%
No ha fet inversions	39,8%	30,5%	19,4%	35,9%
Destí econòmic de les inversions al 2016				
Maquinària	97,4%	84,1%	82,4%	78,4%
Edificis	22,2%	27,5%	17,3%	18,9%
Informàtica	43,8%	75,4%	68,1%	69,3%
Innovació	43,3%	50,7%	55,8%	53,4%
Altres	19,3%	11,6%	26,4%	22,9%
Finalitat de les inversions al 2016				
Augment de la capacitat productiva	26,7%	53,2%	42,3%	55,4%
Augment de la productivitat	65,6%	45,8%	60,9%	52,9%
Sostenibilitat	37,3%	27,2%	29,9%	31,1%
Millora de la qualitat	0,0%	6,1%	2,4%	3,3%
Evolució de les plantilles al 2016				
Ha incrementat la plantilla	7,0%	56,3%	38,2%	36,1%
Ha disminuït la plantilla	7,6%	9,9%	13,3%	15,5%
Ha mantingut la plantilla	85,4%	33,8%	48,5%	48,3%
Grau de variació de les plantilles al 2016				
Increment agregat brut de les plantilles	0,5%	4,1%	2,8%	6,3%
Disminució agregada bruta de les plantilles	0,6%	1,4%	1,3%	2,0%
Saldo agregat de variació de les plantilles	-0,1%	2,7%	1,5%	4,2%
Perspectives per al 2017 en relació a l'activitat global				
L'activitat global augmentarà	48,4%	73,2%	63,9%	72,9%
L'activitat global disminuirà	2,4%	8,4%	7,8%	8,0%
L'activitat global es mantindrà	49,1%	18,3%	28,4%	19,2%
Perspectives per al 2017 en relació a les exportacions				
Les exportacions augmentaran	11,4%	46,4%	44,6%	54,3%
Les exportacions disminuiran	5,6%	5,7%	1,8%	7,4%
Les exportacions es mantindran	83,0%	47,9%	53,6%	38,3%
Perspectives per al 2017 en relació a les inversions				
La inversió augmentarà	21,1%	46,1%	43,4%	48,1%
La inversió disminuirà	10,0%	20,0%	18,9%	10,4%
La inversió es mantindrà	68,9%	33,8%	37,7%	41,5%
Perspectives per al 2017 en relació a les plantilles				
La plantilla augmentarà	17,4%	35,8%	19,2%	38,8%
La plantilla disminuirà	1,6%	7,7%	4,4%	4,9%
La plantilla es mantindrà	81,0%	56,5%	76,4%	56,3%

* A: Energia i indústries extractives; B: Metallúrgia, maquinària, material elèctric i material de transport; C: Indústria alimentària i indústria tèxtil; i D: Indústries químiques, indústria del paper, cautxú, fusta i altres indústries.